

Pol Declercq

Van Zevensterre tot Blauwe Zaal

- de geschiedenis van een hoeve in Sint-Kruis -

WERKGROEP HEEMKUNDE SINT-KRUIS
HEEMKUNDIGE KRING MAURITS VAN COPPENOLLE
2007

Heemkundige Kring Maurits Van Coppenolle

Werkgroep Heemkunde Sint-Kruis

*huc,
Veel degenst en proficet roymaels met
der aanhoop. Luk Toelman 8/08/2019*

Van Zevensterre tot Blauwe Zaal

- de geschiedenis van een hoeve in Sint-Kruis -

Pol Declercq

WOORD VOORAF

Na de uitgave in 2004 van “Ommeloper van de watering en van den Brouck” door de Werkgroep Heemkunde Sint-Kruis waren vele leden van deze werkgroep geprikkeld om in dit gebied verdere opzoekingen te verrichten.

Voor ons ligt hiervan een eerste resultaat: “Van Zevensterre tot Blauwe Zaal”, een prachtig stuk opzoekingswerk door ons lid Pol Declercq, gerealiseerd met de steun van alle leden van de W.H.S.K.

Bijzondere dank aan Dirk Callewaert die de teksten nalas en zijn foto's uit zijn verzameling “Magda Cafmeyer” ter beschikking stelde. Dank ook aan Dries Weyts voor de verduidelijkende kaarten en plannen, aan Johan Duyck voor de vele informatie en aan Bart Duyck voor de opmaak van deze publicatie.

Ook lof aan Rita Bossuyt die belangeloos alle stukken over het “Blauwe huys” ter beschikking stelde.

Verder ook dank aan S.A.B. en R.A.B. voor de welwillende hulp bij de opzoekingen.

Dit werk is een diepgaand onderzoek naar de vroege geschiedenis van “De Blauwe Zaal” die oorspronkelijk “het goed Zevensterre” was zoals men kan zien op de kaart van Pieter Pourbus uit 1571.

Na de beschrijving van het ontstaan van Sint-Kruis uit “Villa Gera” en de 15 tiendenhoeken laat de schrijver ons kennismaken met de eigendomsopvolgingen van “De Blauwe Zaal” en de bewoningsgeschiedenis, uiteraard ook van zeer groot belang.

De vermeldingen en iconografie bieden een heel duidelijk beeld van deze hoeve.

Bijlage 1 en 2 beschrijven de moderne periode van de hoeve. Bijlage 3 geeft ons toegang tot de gebruiken in het ancien régime en bijlage 4 verwijst naar de huidige gebruikers van de hoeve: de ruitersclub Sint-Hubertus.

Marcel Dhoore
Voorzitter W.H.S.K.
september 2007

INHOUD

Van Zevensterre tot Blauwe Zaal	p. 5
Ontstaansgeschiedenis van Sint-Kruis	p. 10
Eigendomsopvolging van de Blauwe Zaal.....	p. 14
Bewoningsgeschiedenis van de Blauwe Zaal.....	p. 23
De familie Defreyne, eerst als pachters, dan als eigenaars	p. 24
Vermeldingen en iconografie.....	p. 33
Bijlage 1: De bunkers op en rond de Blauwe Zaal	p. 36
Bijlage 2: De affaire de Mazières	p. 37
Bijlage 3 : Wat waren de voornaamste kosten van boer, cijnshouder of pachter in het Ancien Régime ?.....	p. 41
Bijlage 4: de Ruitersclub Sint-Hubertus	p. 43

**Mits correcte bronvermelding kunnen gegevens uit deze publicatie worden
overgenomen.**

D 2007/0355/02

VAN ZEVENSTERRE TOT BLAUWE ZAAL

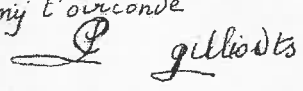
Hoeve de Blauwe Zaal heette oorspronkelijk het Goed Zevensterre. Men kan dit nog zien op de “Kaart van Pieter Pourbus “dd 1571 en op de “Carte Sysseelse en Male” dd 1634. Hoe zij aan deze naam kwam en waarom Zevensterre (1) veranderde in Blauwhuys weten wij niet.

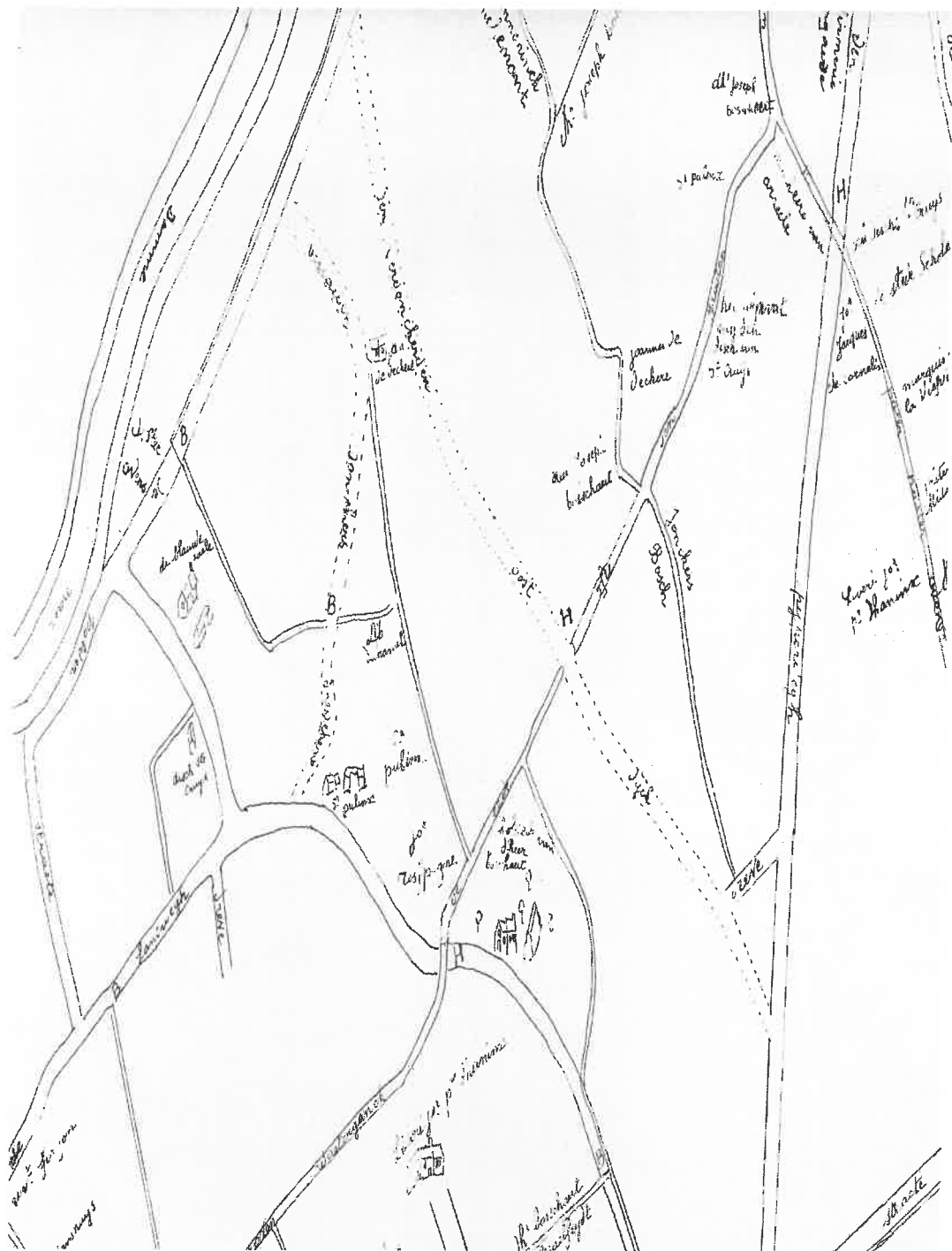

Detail van de kaart van Pieter Pourbus dd 1571 met uiterst rechts langs de Reie de tavernes Halverwege en Cadsant en er onder de hoeve Zevensterre.(2)

Nu waren er echter in de parochie Sint-Kruis twee nederzettingen met de naam “Blauw Huys”. Om verwarring te voorkomen gaf men beide een andere naam, nl. het “Blauw Huys”, waar thans de Blauwkasteelweg loopt werd het “Blauw Kasteel” en het “Blauw Huys” nabij de Damse vaart werd de “Blauwe Zaal”. Tot de landerijen van de hoeve behoort ook het Kapellestuk, dit is een driehoekig stuk land gelegen in de noord-oostelijke hoek van de hofstede, palend aan de Damse Vaart en aan de Polderstraat op de grens Sint-Kruis – Damme. Op het uiteinde van het Kapellestuk stond eertijds de Sint-Adriaanskapel. Volgens M.Cafmeyer in haar boek “Sint-Kruis, oud en nieuw.” werd de kapel verwoest in de XVIe eeuw, maar we vinden ze nog terug op kaarten tot 1750. Er zouden ook nog enkele huizen rond de kapel gestaan hebben. Robert Defreyne, eigenaar van

de Blauwe zaal, sprak ook over een klein kerkhof op de uiterste hoek tegenaan de grens met Damme. Tijdens enkele archeologische prospecties in 1989 door Luc Blanckaert, Leon Geerts en Dries Weyts, leden van Werkgroep Heemkunde Sint-Kruis, werden op het noordelijk gedeelte van het Kapellestuk veel potscherven, bakstenen, pannen en vloertegels gevonden. Dit zou wijzen op de steenovens aangeduid op de kaart van Gilliodts dd 1755.

Caerte figurative waer by bewezen worden alle
waeterganghen anders ofte geleeden liggende binnen het beloop
der waeteringhen van den broecke voor soo veel te bekent syn by de
omloopers ende de goone aldaer niet bekent en syn voor soo veel
men van sommene tijden gewoon is by de waeteringhe te doen
delven suuven ende Reijten alle welke alhier aengetoont worden
tussen twee Linien die water cooleen.
Alle de buij-en Last dynde van de waeteringhe syn hier aengewesen
met de Letter B
De heiden ofte steene wegghen met de Letter H ende is te noteren dat
de heide inden oostdyck by middel van haere schof balcken oock dient
voor Rabot
De Rabotten synde ter nombre van twee als te weten het groot rabot liggende
in den piypwegh ofte op het eynde van de Lede ofte grooten waeterganch waer
door alle de waeteren dese waeteringhe hun ontlasten ende het cleen
Rabotken ofte schof buysken liggende in den Reydijck ofte dyck vanden
Damschen vaert jegens over den praelsteen by de drye brauwders ende t'eynde
de uitbreide van de hofstede van den heer graeve de Carnen & van Staeden
dienende om waeter te geder in de kooijgrachten in het somer tijtsoen syn
aengewesen met de Letter R
Alles by beterdighen op het gesichte afgeteeckent ende in caerte
gestelt by mij onderscreven geswooren Lantmeter Lants van den vijen
ten versoecke van Meeren Slijsmeester & grante gelande ten beleide van
den heer den heer major van den haeghen binnen Slijsme & Liever de backer
Slijsme in de maent July 1755 mij t'overconde
 Gilliodts

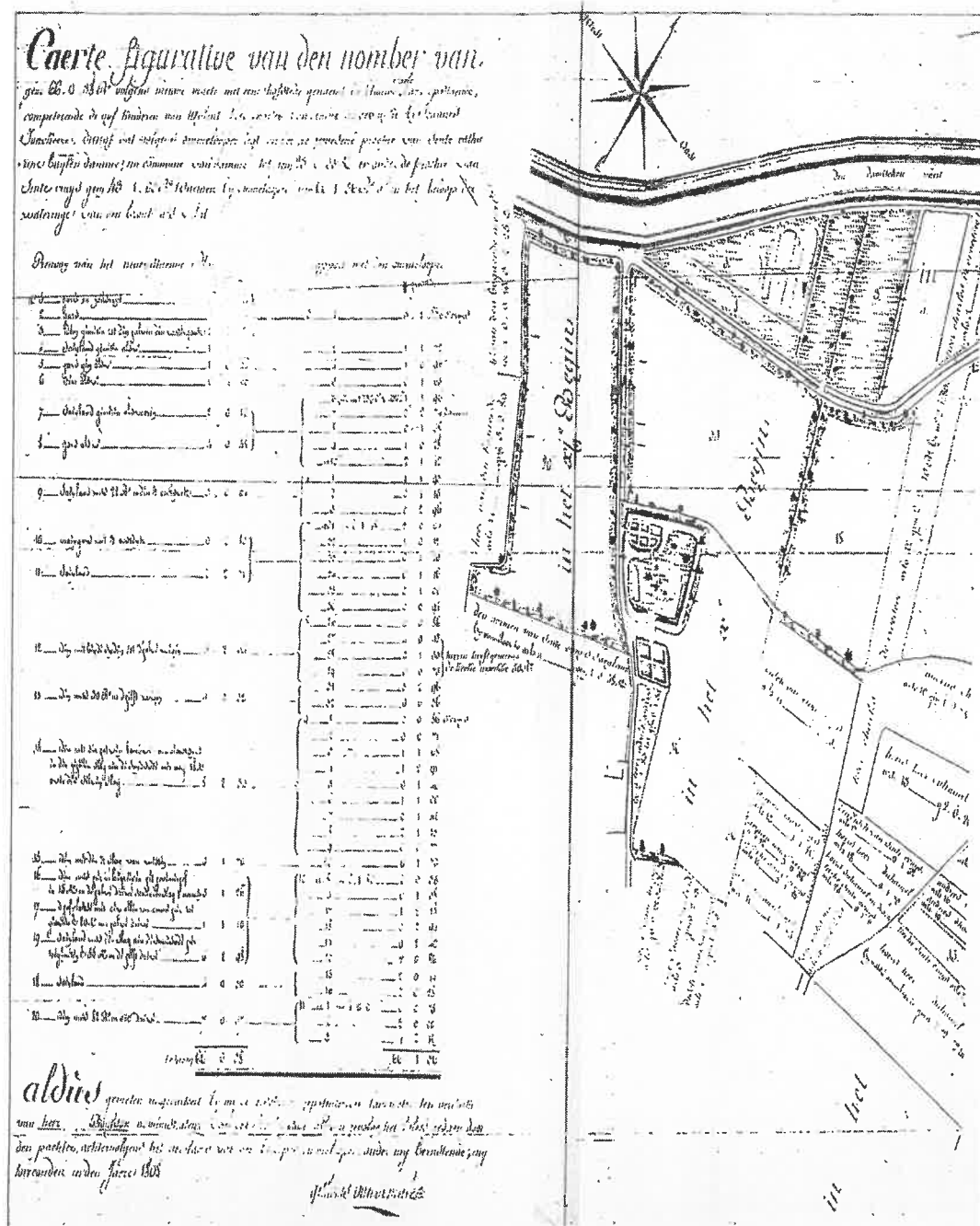

Kaart Gilliodts dd 1755 in opdracht van de sluismeesters Van der Haegen en Lieven De Backer. Links midden ziet men de Reie met de Reyedyc, de Polderstraete, de Steenovens op het Kapellestuk, (B) zijn de buizen onder de weg, en de hoeve Blauwe Zaele.

De hoeve was volledig omwald met een toegang in het Z-O. Er stonden binnen de omwalling een opperhuis, enkele kleine woningen, een duventil, schuren en een paardenstal.

Detail Plan Popp dd 1845 met in het midden de hoeve, en omliggende landerijen. Het Kapellestuk, gelegen boven rechts ontbreekt hier volledig. Zie wel de landweg die loopt langs de hoeve naar Damme. Volgens dit plan ligt de hoeve Sec 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247. De landerijen, samen met het Kapellestuk liggen in de Sec. 231 tot en met 240.

“Caerte figurative van den nomber van gem. 66-0-38 volgens nieuwe maete met eene hofstede genaemt **de blauwe zaele**, daer up staende. Competerende de vijf kinderen van wijlent de heer Charles van Deurne in gebruyck bij Joannes Jonckheere danof dat volgens ommelooper ligt onder de gewezen prochie van Sinte Catherine buyten Damme; nu commune van Damme gem. 23-02-32 en onder de prochie van Sinte Cruys gem. 43-1-03 al in het beloop der waeteringe van den Brouck Aldus opgemeten door Boudson, landmeter en opgemaakt door Vander Maelen ten Jaere 1808.”

ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN SINT-KRUIS.

Binnen de "villa Gera" ontstond in de 11de eeuw de parochie Sint-Kruis. Deze parochie werd losgekoppeld van de moederkerk Sijsele om de uitdeinende agglomeratie Brugge van zielzorg te voorzien.

Rond dezelfde tijd (1089) bepaalde Robrecht II (terwijl zijn vader Robrecht de Fries in het Heilig Land verbleef) dat de proost van Sint-Donaas automatisch de hoofdkanselier werd van Vlaanderen (hoofd van de grafelijke administratie) en daarom schonk hij hem een heerlijkheid nl.: "de proosdij van Sint-Donaas". Deze heerlijkheid was een volwaardige heerlijkheid met eigen keuren en wetten, een eigen rechtspraak en eigen bestuurders "redenaars". De structuur was tweeledig. Enerzijds was er het Proosse waarvan de inkomsten voor de Proost waren en anderzijds het Kanunnikse, met de inkomsten voor de leden van het kapittel.

De heerlijkheid van het Proosse was zeer groot, maar vormde geen aaneengesloten geheel. Ze had enclaves in 9 kasselrijen : Brugge en het Brugse Vrije, Veurne, Sint-Winoksbergen, Broekburg, Kassel, Belle, Rijsel, Kortrijk en Gent (de Oudburg).

Een van deze enclaves in Brugge bevond zich rond de Jerusalemstraat; rond het Hoogstuk en de Coupure; in de zone ten zuiden van de huidige Stijn Streuvelsstraat; de zone tussen de 's Gravenstraat en de Dampoort; het gebied langs beide zijden van Peterseliestraat en een groot stuk binnen en buiten de Paallanden in de parochie Gera of Sint-Kruis.

Toen echter in 1303 de heerlijkheid Sijsele afgeschaft werd omwille van de collaboratie van de Heren van Sysele – als lelieaarts – met de Fransen, werden hun goederen, lenen, erfenissen en kastelen verbeurd verklaard en bij het grafelijk domein gevoegd.

Het gedeelte binnen de parochie Sint-Kruis werd verdeeld onder volgende vijf vierscharen (rechtbanken):

- voor het Ziesseelsche upt ambocht van den Ziesseelschen
- voor Viven up Heynric Bradrics heerscip
- voor Male binnen syne stede ende paercke van Male
- voor de Kerk van Sint-Kruis bij een openbare notaris
- **voor canoniken van tsinte Donaes en voor redenaers ten proosschen up 't prooss.** Dit was dus op de Burg.

Dit duurde tot 1558 toen Filips II de vroegere heerlijkheid Syseele samen met Male verkocht aan Jan Lopez Gallo. Jan Lopez Gallo was de zaakvoerder van Filips II te Antwerpen en hij verkreeg de heerlijkheid als compensatie voor de schulden van Filips II aan hem (3).

Op de 816 ha Sint-Kruis-buiten-de-wal (dit is dus zonder het Sint-Annakwartier, dat vroeger bij Sint-Kruis hoorde) was er 322 ha proostland en 32 ha kanunnikland. De kerk van Sint-Kruis had de beschikking over 11 ha, de Doomansberghouck (rond Vossesteert, Veltem en Assebroek) behoorde toe aan de

Sint-Baafsabdij te Gent, de Spijckers Maelhouck aan de Jacobinessen en het klooster van Petegem-Oudenaarde. De kartuizers hadden, behalve hun proostland, ook nog 27 ha in Vivenkapelle. Daarnaast waren Spermalie, het Sint-Janshospitaal, Sint-Obrecht enz. ook nog grondeigenaars te Sint-Kruis en daarom vertegenwoordigde het Proosse, als grootste eigenaar en rechtsprekende, de rest van de grondbezitters van Sint-Kruis.

Zijn vertegenwoordigers of baljuws werden meestal voor 1 jaar benoemd. Zij waren verantwoordelijk om recht te doen, zowel doodstraffen, strafrechterlijke en politionele straffen (hogere, midden, en lagere rechtspraak), deden straatschouwingen, hielden toezicht op de dijken en sluizen, controleerden kerken en disrekeningen, hielden toezicht op de gilden, benoemden ontvangers van pointingen en zittingen (belastingen), kozen de stokhouders (4), maakten statuten, keuren en bevelen (wetten), hadden een eigen gevangenis in hun wetkamer (na 1540 konden zij de stadsgevangenis gebruiken) en waren voorzitters van de schepenen-redenaers (bestuurders-rentmeesters).

Sint-Kruis bevond zich samen met Sinte-Katharina buiten Damme, Moerkerke en Lapscheure in het 1ste district van de Proosdij.

Het goed Zevensterre, later Blauw Huys en nog later Blauwe Zaele genoemd, lag dus in het Brugse Vrije, in de parochie Sint-Kruis buiten de Paallanden en maakte deel uit van de heerlijkheid 't Proosse.

Het Proosse was tevens tiendenheffer op de parochie. Oorspronkelijk was dit een tiende van de opbrengst van de grond die diende te worden afgedragen, later werd dit een vervangende geldsom. Inzake oogstvruchten werden deze geheven op vlas, tabak, hoppe, boekweit, kemp, wortelen, rapen, spurie (veevoeder), koolzaad, peren en appelen, graan en schoven.

De parochie Sint-Kruis was verdeeld in 15 tiendenhoeken met name:

1. Brugschenhouck, tussen Sint-Kruis en Vivenkapelle.
2. Visserijehouck, langs de Reyedyc tussen De Vijf Ringen en Het Halfweghuis.
3. Blauwe Zaalhouck.
4. Pijnckelhouck, tussen Vivenkapelle en Sint-Kruis.
- ✓ 5. Spijckersmaelhouck, "beginnende anden Voghelensanck tusschen den Brieverswegh ande suytsyde den suyderen Ardenbruchsche Bruggewegh ande noortsyde streckende metten oosthende ande Maleleye ofte baerne vandiene ende metten westhende ande straete anden Voghelensanck die naer den Vossesteert loopt beginnende van westenover het Gherechte van Maele ende licht geheel inder de heerlicheyt van het perck van Maele".
- ✓ 6. C(1)aboutternhouck,"is hem bestreckende tusschen den suiijderen Ardenburgschen Bruggewegh ande suytsijde de noorderen Ardenburgschen Bruggewegh aende noortsijde streckende metten oosthende aende Maelsche leye ofte desselfse barme ende metten westhende aenden wegh west achter het huys van plaissance toebehoorende aan Pauwel Cobryse die loopt van

Duyveldoorne suytoostwaerts voor bij den Voghlensanck naer de Vossesteert, daer dat gheheel light in het xxx ° ende xxxi ° beghin van de Waterijnghe van Brouck”.

7. ✓ Meulenhout, “light tusschen eenen wegh die loopt voor bij de dreve van Rijckvelde naer Sijsssele aende suytsyde, den Maldegheimschen wegh aende noortsyde steckende metten oosthende scherp langs het Sijssseelsevelt ende metten westhende aen eene straete die loopt suyt de Maeleplaetse naer Rijckvelde Casteel gheenaemt de Suytstraete, gheheel gheinclaveert in het perck van Male”.
8. Noort-Vijvenhout, gelegen te Vivenkapelle.
9. Zuyd-Vijvenhout, gelegen te Vivenkapelle.
- ✓ 10. Veertighgemetenhout, “geleghen tusschen eenen wegh die loopt van westen de dreve voorbij” het goet van poiviere” voorbij het oude clooster van de Jacopijnessen naer de dreve van het casteel van Rijckvelde aen de suytsyde den Maldegheimschen wegh, aen de noortsijde streckende metten oosthende aen eene straete die loopt suyt de Maeleplaetse naer Rijckvelde Casteel gheenaemt de suytstraete ende metten westhende smalst aen de dreve west “het goet van de poiviere” voorseyt goet in het Maeleperck”.
11. Vijvenhout.
- ✓ 12. Duivelsdoornhout, “gelegen aan de suytzijde van de Ardenburchschen Bruggewech, langs het huys van plaissance toebehorende aan Pauwels Cobryse suytwaerts over den suyderen Bruggewegh, voorbij den Voghelensanck, lansxt de straete tot aen de Vossesteert en dan lansxt den Maldegheimschen heerwech voorbij de herberghe den Schrobach, de Fortune tot bewesten de Dry Cuenynghen alwaer enen paelsteen plachte te staene ende van daerent noortoostwaerts tot op den paelsteenn staende in de doornhaeghe ten zuytsyde van het lant van Philips van Dueren, en dan in een rechte strecke op een andere paele staende ter suytsyde van het landweghelken dat naar St Cruys loopt en van daer langs de Brierverswegh in rechte lijn naer het torrekin van Spyckers. Alle landen ligghende buyten de linienscheidende paelen van Brugghe ende pastorye van St Cruys soo binnen als buyten de waeteringhe vanden Brouck”.
13. Doomansberghhout, tussen Vossesteert en Sevecote.
- ✓ 14. Maelschenhout, is hem bestreckende al tusschen den Maldegheimschen wegh die loopt over de plaetse van Maele aende suytsijde, den Brierverswegh die loopt over het Maeleveld aende noortseijde, streckende scherp langs de Ghemeenewee tot aende meulestaecke van Spermeillien ende metten westhende aen den wegh die loopt van Voghelensanck naer de Vossensteert ende hierin staet het Casteel van Maele”.
15. Spijkershoek.

[illegible]

3 Blaire's Eagle
Crested Pheasant - mounted
a 21 Year got 22 eggs collected
Hooded Martins 1½ of set collected

Williams of Lot 3
off the bar out west of 1st road fact

tocher	33 $\frac{1}{2}$
wing	22 $\frac{1}{2}$
gair	24 $\frac{1}{2}$
huzzey	1
gray	9

+ Diurnal bird nest
 - ground nest 5 ft off ground
 - nest

Good (early) supper off Schwartz's.

De heer de Banker A. Hurst (groot)
op de door ontzwaai.

Growth	
forbes	17
ring	20
gains	25
bow	4
sorbate	2
ring	1
gifts off ring	3

5th printer work
My ever be printer's 4 yds off set
took last

Gravel 3746' by 100' x 100'

for all	21 $\frac{1}{2}$
ring of	25
gains	10 $\frac{1}{2}$
booz	3 $\frac{1}{2}$
count	9 $\frac{1}{2}$

6 Absatzen je 100
Güter je 100 3 45 100
Erfolgt

Birth of ~~George~~
2 Simon Pool fast

10/28	3
21/10	12
22/10	4
23/10	4

Trends in the S.K.A.

Uittreksel uit tiendenboek dd 16 juni 1671 inzake de koolzaadtiende, waarop per tiendenhoek de namen werden vermeld van de telers van koolzaad, ook hoeveel gemet er werden beplant en dit dan tegenover de hoeveelheid andere gewassen zoals haver, rogge, tarwe, etc.

EIGENDOMSOPVOLGING VAN DE BLAUWE ZAAL

De eerste vermelding vinden wij in een verkoopakte van 03.10.1462 (NT). Daarin wordt vermeld dat: *“Lieven Ruebens ende jonckvrauwe Kateline zijn wijf ghifte deden [verkochten] aan Jan Guens van XXVII ghemeten XXIII roeden Proostlandts, lettelt min of meer, liggende inde parochie van Sinte Cruus butten Brugge noordoost van der kerke in diversche sticken.*

*Danof dat leghet XIIIJ ghemeten, J line ende vij roeden landts, lettelt min of meer, al deen neffens den andren, ende es thof datmen heet **ten blauewen huuse** met alle den huyssen ende bomen, diere up staen, boven ende beneden, tduvecot, schueren, paertstallen, ende al datter anderssins toebehoort, ende est tland daer de huusen up staen boven ende beneden de walgrachten, bogerd, ommeloop de dreve ende tland an beede zyden vanden dreve, tusschen der kerkeland van sinte Cruus buten Brugghe ande oostzyde ende Lievin Ruebens leen ende Victor Ruebens land ande westzyde, streckende metten zuudhende an meester Anthuenis Luts lande, ende metten noorshende an den heerwegh die van Brugghe ten Damme waert loopt,*

Voorts leghet oost van daer ii ghemeten XXX roeden landts, tusschen der kerke van Sinte Cruus lande buten Brugge ande westzijde ende Raes vander Houve lande ande oostzyde streckende metten noordhende ande heerwech voorseid ende metter zuudhende an meester Anthuenis Luts land,

*Voorts zo leghet oost VII linen end XX roeden lands lettelt min of meer, ende heet **Ten Schuetelput**, tussen Raes vande Houve lande, ande noordseide ende meester Anthuenis Luts ande zuudseide, streckende metten oosthende inden landwech,*

Voort zo leghet noord vandaer iiij linen ende V roeden lands tusschen Raes vander Houve lande ende den heerwech beede ande noordzyde ende Gheeraerd Ruebens lande ande zuudzyde streckende metten oosthende anden landwech ende an Raes vander Houve lande,

*Voorts leghet noordwaert over den voorseiden heerwech iiij linen XXXVI roeden lands, tussen Raes vander Houve lande ande oostzyde ende Victor Ruebens leen ande westsyde streckende metten zuudhende anden heerwech ende metten noordhende anden **Reyedyc** ende heet **tHulland**,*

*Ende voort zo leghet west vandaer vijf stringhen ende gheer groot tsamen V ghemeten j linen XXV roeden lands, tusschen den voorseiden heerweghe ande zuudsyde ende den **Reyedyc** noordseide streckende den voorseide gheer westwaert met enen schaerpen becke toot jeghen de dreve vanden voorseiden hove”.(5)*

Op 20 maart 1462 (NT) werd een nieuwe akte verleden met enkele specificaties (folio 4 ontbreekt echter).

Gheeraert Ruebens doet hierin afstand aan Jan Guens van alle rechten die hij had op de 27 gemeten en 23 roeden proostland met al de huizen die erop stonden, alsook op de walgrachten, op het recht van de visserij en op al de bomen die erop stonden. Dit waren de huizen die hij eertijds aan zijn zoon Lievin Ruebens had

verkocht niettegenstaande zij in de “oorlog van Brugghe” grotendeels vernietigd waren. Tevens deed hij afstand op alle “catheylen” (roerende goederen, inboedel) als “coetsen” (bedden), “tridsoren”(dressoirs), “scraghen”(tafels), “ harnasch” (paardentuig).(6)

Op 23 april 1475 (NT) verkocht jonkvrouw Joosyne, weduwe van Guens, poorteres van Brugge, aan Adriaen Guens, haar zoon, het achtste van de 27 gemeten 23 roeden proostland alsook het achtste deel van de bebouwing, bomen en al wat nagelvast was. In deze akte staat ook dat er jaarlijkse lasten aan het goed vastzaten: nl.1) een proostschuld en 2) een erfelijke rente van 40 schellingen te betalen op midwinter aan de Magdalenaleprozerij buiten Brugge.(7)

Op 25 februari 1530 (NT) verkocht Anne, dochter van Jan Guens, de jonge, aan Pieter Reyphins, poorter van Brugge, één derde van de 27 gemeten 23 roeden land alsook één derde van al de huizen en de bomen die staan op **“thof datmen heet ten blauwenhuuse”**.(8)

Op 24 november 1532 en op 28 juni (wedemaent) 1535 werd Pieter Bruneel samen met Pieter Metteneye “gemeen en onverdeeld” eigenaar van **“tgoedt ten blauwen huuse, met al de bebouwing en bomen die erop staan”** na aankoop aan de familie Reyphins.(9)

Op 26 augustus 1588 werd als regeling van een betaling volgende akte verleden:

“De voornoemde Philips Bruneel en Katherina, optredend in haar eigen naam, maakten over aan Franchois vander Straete, die aanvaardde in naam van de genoemde vrouw, haar moeder, de som van tweehonderd ponden groten, welk bedrag kwam van de verkoop van de 39 gemeten 2 lijnen 64 roeden, te betalen te weten honderd ponden contant, en 50 ponden den 22 september eerstkomende. En verder de resterende 50 ponden binnen een half jaar daaropvolgende.

En om de acceptante betere garanties te verzekeren, zo verbindt de comparant daaraan 39 gemeten 2 lijnen 64 roeden proostlant waarin begrepen zijn de 20 gemeten 42 roeden, en dit is het land samen met de hofstede en het opperhuis, eertijds genoemd **“tgoed te Zevensterre ende nu het Blauwe Huus”**, met het meegaande land evenals het land daar het Adriaens Capelle op staat, liggende deels in de parochie Sinte-Cruus en deels in de parochie Sinte-Kateline-buten-Damme (ambacht Oostkerke), in de Watering van den Broucke, en is zo groot zoals in de legger daarvan is beschreven, en hier wordt gespecificeerd:

- 9 gemeten 2 lijnen 43 roeden, in het 10° begin van de watering van “den Broucke” met de hofstede van het genoemde goed **“te zevensterre” of het “blauwe huus”**, met opperhuis, opperhof, neerhof, omsloten door een wal, met zaailand achter het opperhuis dat zich uitstrekt langs de dreef van het goed. Dit perceel paalt: ten noorden aan de heerweg die loopt van Brugge naar Damme, ten oosten aan het land en het leen van Philips, zoon van Philips Bruneel (nu gebruikt door Wouter van Loo), ten zuiden in de halve dreef, met boomgaard achter de schuur, buiten de wal, rondom besloten met doornhagen.
- Vervolgens 4 gemeten 2 lijnen en 16 roeden, in het 11°begin en over de genoemde dreef. Dit was vroeger een boomgaard, gedeeltelijk met “opgaende olijven”(doorschraapt en erboven geschreven: palmen), rondom omsloten met

doornhaag. De bomen werden gerooid. Dit stuk paalde ten westen aan de dreef, waarvan de helft werd meegerekend in het perceel, "de adere" (kleine gracht) tegen het land van de erfgenamen van meester Franchois vander Straete en ten zuiden aan het leen en erf van Philips Bruneel filius Philips en aan het noordeinde aan het land van de dis van Sint-Kruis.

- Vervolgens 3 gemeten 2 lijnen en 36 roeden proostlant in het ambacht van Oostkerke, in de parochie Sinte-Kateline-buiten -Damme gelegen; de 36 roeden is het land waar de kapel op staat. Dit alles was een hofstedeke met een oude en nieuwe boogaard, die het voorbije jaar opnieuw gebroken ende bezaaid is geweest, rondom omsloten door een doornhaag. Het perceel paalde te NZ aan de heerweg van Brugge naar Damme, ten OZ aan de landweg genaamd de Oostdijk ten WZ aan de landweg genaamd de Donckerdreve of Sint Marxsdreve en ten Z aan de boomgaard van meester Jan van Damme.
- En vervolgens een perceel ten oosten van voorgaand perceel, over de genoemde Oostdyck en te noorden aan de heerweg en de "adere" die van Brugge naar Damme loopt.
- Folio f. 215r : ontbreekt.(10)

Volgens de "Ommeloper van de Wateringe van den Brouck" (11) opgemaakt door landmeter Delaporte in 1654 ligt de hofstede in het X° Begin, perceelnummer 21. Dit Begin begint *"Aen de westz(y)de van Ter Wilde daer Anthonius Stegers op woont en aent noordeinde en westz(y)de van den landweg die loopt voorby de hofstede ten blauwenhuyze streckende alzo noordw(aerts) langs den adere totten heerweg van den zuydoost houck inne. Zij ligt geheel buyten de innondatie . In de rand staat: "t blauw huys – 150R° Joseph Coppé "by cheynse."* Boven de vermelding in de Ommeloper staat: *Den zelve. Den zelve als vooren (Ignace Van Deuren) over P(ieter) Metteneye aende westz(y)de daeraen cum halve dreve aende westz(y)de cum zuydeinde aen daeldingers m(eester) Anthonius Lindts land en cum noordeynde aen den heirweg en is 't hof metten lande geheeten het blauwhuys proostland in zijn hoofdmanschap; groot VII gemethen LXXXII roeden.*

Dit wil dus zeggen dat in het register, waarin elk grondperceel van den Brouck wordt beschreven, de Blauwe Zaele of Blauwhuys in het X° Begin ligt.

Een Begin is een sectie en bestaat uit een groep percelen die samen besproken worden en meestal worden afgebakend door een weg of waterloop.

Het X° Begin lag dus buiten het overstromingsgebied. Tijdens de godsdienstoorlogen op het einde van de 16° en het begin van de 17° eeuw werd de streek rond Damme onder water gezet. Het X° Begin werd echter beschermd door de Oostdijk. Aan de westzijde begon het aan de woning van Antoon Stegers, Ter Wilde genaamd, en dan naar boven via de landweg voorbij de hoeve, dan naar rechts langs de ader of waterloop tot aan de heerweg (Broekweg). Het goed behoorde toe aan Pieter Metteneye en lag in het Proosse.

Volgens de vermeldingen in de rand en boven de sectiebeschrijving was het goed na Metteneye overgegaan naar de familie Van Deuren (Ignace en Maarten) en was Jan Jonckheere pachter. De familie Van Duerne, heren van Damas en van Terbeken, was zich halverwege de 17° eeuw in Brugge komen vestigen.

De familie Van Duerne, heren van Damas en van Terbeken.

Maarten Van Deurnen (later van Deurne en nog later Van Duerne) was schepen en erfelijk amman van het Proosse, kapitein van de burgerwacht en geboren te Brugge in oktober 1696, overleden op 27.03.1754 en begraven in de Augustijnenabdij, gehuwd met huwelijkscontract (sic) op 24.01.1754 met Françoise Tomboy en woonachtig op het kasteel "de Spijker". Zijn oudste zoon Charles-Eugène, redenaar en voorzitter van de Proosdij van Brugge, burgemeester van de gemeente Sijsele en sluismeester van den Brouck, geboren te Brugge, 18.10.1735 en er overleden op 29.07.1792, begraven te Sint-Kruis in de grafkelder van de familie Vanden Bogaerde, was gehuwd met Justine-Caroline Vanden Bogaerde. (12)

Hun zoon André-Jean erfde de Blauwe Zaal. Hij was kapitein in het Frans Keizerlijk Leger en geboren te Brugge 29.05.1789 en hij huwde te Mechelen op 14.02.1828 met dame Joséphine-Henriette de Neve. Hij had geen rechtstreekse erfgenamen. Zijn neef Eugène-Louis-Joseph geboren 30.06.1816 en gehuwd met Léonie-Louise- Thérèse de Marenzi op 20.08.1844 erfde de hoeve en de landerijen. Zij hadden twee dochters: nl. Victoire-Marie en Emma.

Beschrijving van hoeve gehouden door Hof van Assebroeck en bewoond door Jan de Brabander (midden) maar tevens met bovenaan een mooie afbeelding van de Blauwe Zaal en de bestaande dreven (bovenaan). Deze kaart dateert van 1729.

De familie Coppieters-Stochove

Georges–Henri-Marie-Joseph-Ghislain Coppieters-Stochove, (zoon van Joseph, vrederechter, en van Nathalie Gilliodts), geboren te Brugge op 24.04.1849 en overleden te Gent op 22.06.1919 doctor in de rechten, huwde te Brugge op 18.05.1881 met Victoria-Marie-Ghislaine-Louise van Duerne de Damas, geboren te Brugge op 15.06.1847, en overleden te Gent op 18.12.1918.

Zij was de dochter van Eugène-Louis-Joseph, geboren op 30.06.1816 en die gehuwd was op 20.08.1844 te Brugge met Léonie-Louise-Thérèse-Claire, baronnes van Marenzi en zij was de zuster van Emma die het jaar ervoor gehuwd was met Eduard, de jongste broer van Georges Coppieters-Stochove.(zie fam. Van Duerne).

Eduard en Emma bleven kinderloos en aldus ging in 1919 de “Blauwe Zaele” over naar de kinderen van Georges en Victoria:

1. Angèle-Nathalie-Eugénie-Victoria-Ghislaine Coppieters-Stochove (° Brugge, Sint-Andries op 08.08.1883 en gehuwd met Henri-Georges-Louis de Mazières, doctor in de rechten, ex-advocaat aan het Hof van Beroep te Parijs, oud- reserve-luitenant, ridder van het Frans Erelegioen, en bezitter van het Frans Oorlogskruis. (° Buzançais (Indre) op 02.02.1879, en overleden te Vouillé (Vienne) op 20.09.1942. Hij was de zoon van Alcide-Adolphe-Georges en van Marie-Colombe-Augusta Descamp en weduwnaar van Ella-Blanche Dreyfus en weduwnaar in het 2de huwelijk van Yvonne-Marie Hingant de Saint-Maur (zie bijlage 2 : de affaire de Mazières)
2. Alice-Adile-Victoria-Joséphine-Marie-Ghislaine, ° Sint-Andries 20.02.1885 en woonachtig te Melle in een gesticht voor zwakzinnigen.
3. Valérie-Nathalie-Ghislaine, °St.Andries 13.08.1886 en overleden te Gent 08.05.1922 en begraven te St.Andries
4. Albéric-Eduard-Ghislain-Joseph, °Sint-Andries 13.08.1886 en er overleden op 19.08.1886.

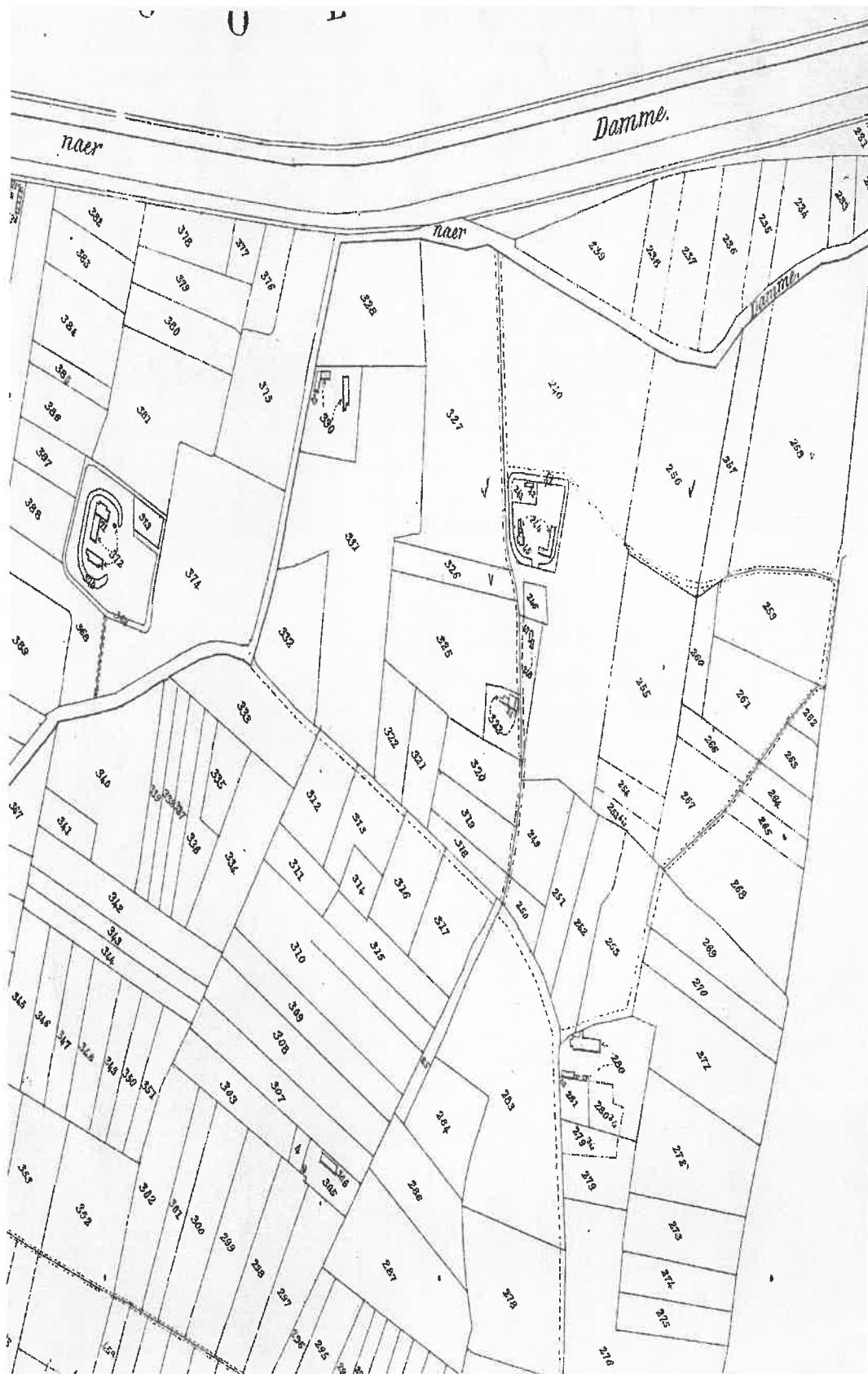
Robert Defreyne kocht de hoeve in 1970 van Mevr. Françoise-Gabrielle-Angèle-Louise-Ghislaine de Mazières, dochter van Henri de Mazières en Angèle Coppieters-Stochove, °Gent 13.09.1922, woonachtig te Vouillé, Vienne, Frankrijk.

Zij had nog een broer nl.: Olivier-Georges-Savary-Ghislain de Mazières, °Gent 29.11.1920.

Wapenschild dat zich bevindt bovenaan de gedenkplaat van de familie Coppieters-Stochove die aan de noordzijde van de buitenmuur van de kerk van Sint-Kruis werd bevestigd.

Foto Johan Duyck

Kadastrale Legger dd 1854: hier met vermelding Kapellestuk sectie 235b, 236b, 237b, 238b, 239b (rechts boven)

BEWONINGSGESCHIEDENIS VAN DE BLAUWE ZAAL.

In de “Ommelooper van den Brouck” dd 1654 staat Joseph Coppé als pachter.

Uit de tiendenboeken van het jaar 1671 weten we dat drie landbouwers van de Blauwe Zaalhouck hun koolzaadiende dienden af te dragen. Het waren Christoffel Mattheus met 2.5 gemeten, Joost Luyckx met 1.5 gemeten en Guillaume Mestdagh met 3.5 gemeten koolzaat. Deze Guillaume was in 1652 deken van de schuttersgilde van de Vrije Archiers van Mijnheere Sint Sebastiaan te Sint-Kruis.

Wij weten dat in 1748 Lieven De Backere, 63 jaar oud met zijn echtgenote Van de Walle Anna , drie dochters Joanna (20 jaar), Marianna (18jaar), Isabelle (16jaar) en zijn krankzinnige zuster Pietermelle (die door hem onderhouden werd), samen op de hoeve woonden. Hij was in 1736 en zeker tot 1755 sluismeester van de watering van den Broek. Tevens woonden er een hoeve- en een paardeknecht op het hof.(13)

Volgens de “Carte figurative” van Vander Maelen was de hoeve in gebruik door Joannes Jonckheere.

Op 30.08.1831 verklaarde Josephus Hoste, landbouwer en schapeboer, voor burgemeester Goupy de Beauvolers dat op 14.08 zijn schaapherder Franciscus Vercruysse drie schapen te kort kwam en dat dit waarschijnlijk gebeurd was tijdens het grazen op het land van Joannes De Backer.

Toen in 1848 een deel van het Kapellestuk onteigend werd om het Zuidervartje te graven werd de dreef van het hof naar de Damse Vaart daardoor onderbroken. Toen heeft men er een brug over gebouwd, vandaar de naam “Backersbrugje”. Gedurende deze periode (1846-1866) woonden Joannes De Backere, landbouwer, geboren te Sint-Kruis 04.10.1789 en gehuwd op 09.05.1817 met Hoste Johanna-Theresia, landbouwster, geboren te Sint-Kruis op 04.01.1795. Zij was de dochter van Petrus Hoste, de boer op het neerhof van de Spijker en zuster van Francisca Hoste die gehuwd was met Ko Timmerman en die boerde op het hof ten Poele, gelegen in Sint-Kruis.(14)

Joannes De Backere en Johanna-Theresia Hoste hadden acht kinderen:

- Coleta, ° Sint-Kruis 16.04.1818
- Joseph, ° Sint-Kruis 22.03.1820
- Johanna, ° Sint-Kruis 23.02.1822
- Marie, ° Sint-Kruis 24.07.1826
- Anna, ° Sint-Kruis 24.07.1826
- Regina, ° Sint-Kruis 20.03.1828
- Francisca, ° Sint-Kruis 09.10.1829
- Rosalie, ° Sint-Kruis 03.03.1833

Tevens woonden er op het hof een paardenknecht, twee dienstboden, een ezeldrijver en een koewachter.

In de periode 1866-1890 woonden op het hof:

- De Graeve Louis, ° Sint-Kruis 18.09.1828, landbouwer en gehuwd met
- De Backer Rosalie, °Sint-Kruis 03.03.1833, huishoudster.
- De Graeve Louise, °Sint-Kruis 15.03.1862, huwde met Leon Timmerman.
- De Graeve Emma, °Sint-Kruis 28.10.1864, verhuisde naar Zuienkerke op 08.08.1897.
- De Graeve Leon, Jacobus, ° Sint-Kruis 08.02.1868, landbouwer.

Er woonden tevens een meid, een paardenknecht en twee gewone knechten op het hof.

DE FAMILIE DEFREYNE, EERST ALS PACHTERS, DAN ALS EIGENAARS

© 1966 Koninklijke bibliotheek van België.

Offsetfilmen en

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden opgenomen op initiatief van Graaf Ferraris. Damme Sectie 24 C dd. 1770-1777.

De bevolkingsregisters St. Kruis 1900-1910 vermelden als adres in die tijd: Broek 14. (thans is het Blauwezaalhoek 2), en dat Victor Defreyne de hoeve overnam van de familie De Graeve-De Backere.(15)

Wie verbleef er nu in die periode op de hoeve?

Seys Coleta, Sophia, ° Ichtegem 27.12.1816, weduwe van De Freyne Pieter. Zij overleed te Sint-Kruis op 27.04.1907 en was de moeder van

1. **Defreyne Victoor** ° Lichtervelde 07.04.1853 + Sint-Kruis 01.01.1903
x Dujardin Rosalie ° Ruddervoorde 21.03.1859
Zij hertrouwde 15.09.1904 te Sint-Kruis met Edgard Joye. ° Sint-Kruis 06.01.1876
2. Defreyne Petrus ° Lichtervelde 12.02.1885
x 18.06.1919 met Denijs Emma
verhuisde terug naar Lichtervelde, Hazelstraat 227.
Hij was oud-strijder 14-18 van klasse 1905 en diende bij het 4° Linie
3. Defreyne Elodie Herminie ° Lichtervelde 01.05.1886
x Sint-Kruis 21.02.1906 met Ambrosius Vermeulen
verhuisde naar Doornstraat 355 Sint-Andries
4. **Defreyne Camiel** ° Lichtervelde 02.04.1888.(zie verder)
x Maria Dalle
5. Defreyne Jules Joseph ° Lichtervelde 13.3.1890
verhuisde naar Adegem op 13.06.1919
6. Defreyne Oscar Sebastien ° Lichtervelde 06.05.1892
x Oostkerke 08.10.1919 met Gobeyn Emma
Ging wonen Langenhoek 177 op 20.10.1919
Was ook oud-strijder 14-18.
7. Defreyne Julia Maria ° Lichtervelde 31.01.1895
x Sint-Kruis 19.05.1920 met Dewaele Alfons
verhuisde naar Villers Vicomte, canton Breteuil,
departement Oise in Frankrijk op 21.05.1920
8. Defreyne Auguste-Aloise ° Lichtervelde 07.05.1897
9. Defreyne Leo-Joseph ° Sint-Kruis 27.03.1901
10. Defreyne Margaretha, Marie-Elodie ° Sint-Kruis 18.04.1903

11. Woonden nog op de hoeve:

- a. Vandewalle Leopold, knecht, ongehuwd woonde tot 18.12.1901 op Sijseleveld.
- b. Stevens Lotharius, knecht, geboren te Brugge op 02.04.1879. Woonde oorspronkelijk op de Dudzeelsesteenweg nr 205 tot 05.10.1901, kwam op 26.10.1901 op de hoeve inwonen en verhuisde dan naar Lens in Frankrijk op 21.10.1906 maar keerde hetzelfde jaar nog terug en woonde van toen af voor goed op de Blauwe Zaal.
- c. Stevens Hendrik, woonde samen met zijn broer als knecht op de hoeve, maar overleed op 16.04.1907 te Couillet, Rue de la Côte nr 9.
- d. Mestdagh Virginie, dienstmeid, ° Snellegem 13.07.1865

Knecht met de hondenkar

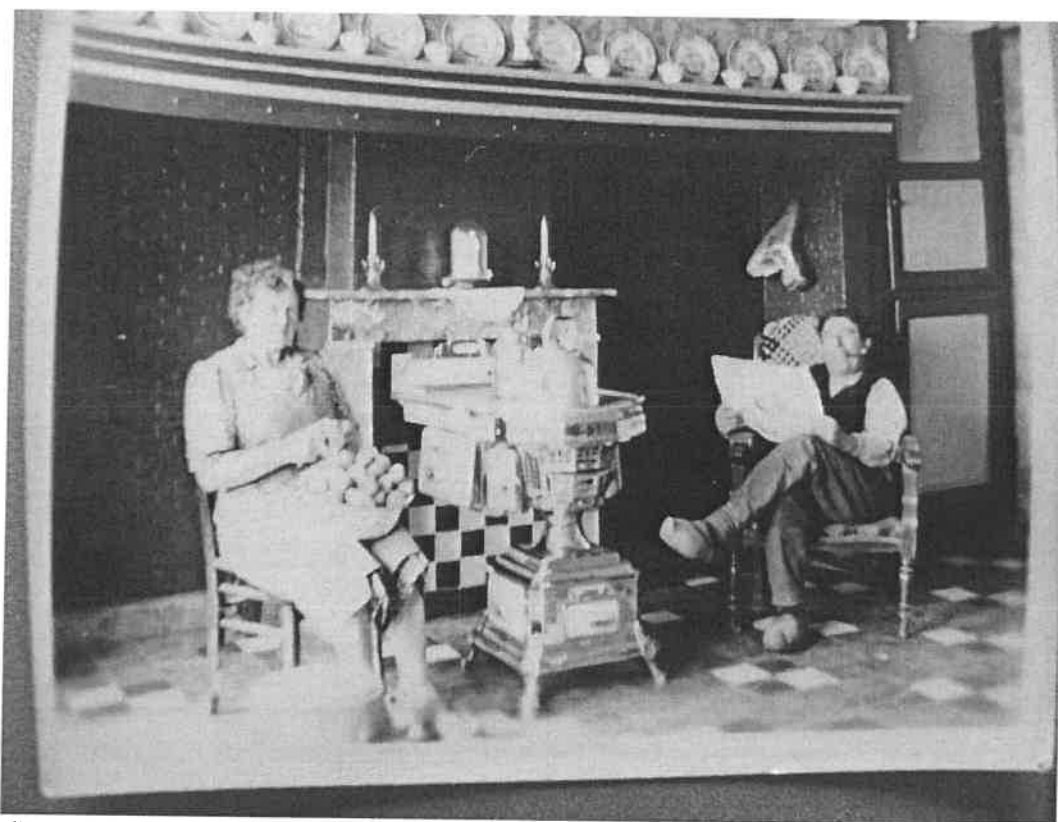
Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

Kelder en Voutekamer

Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

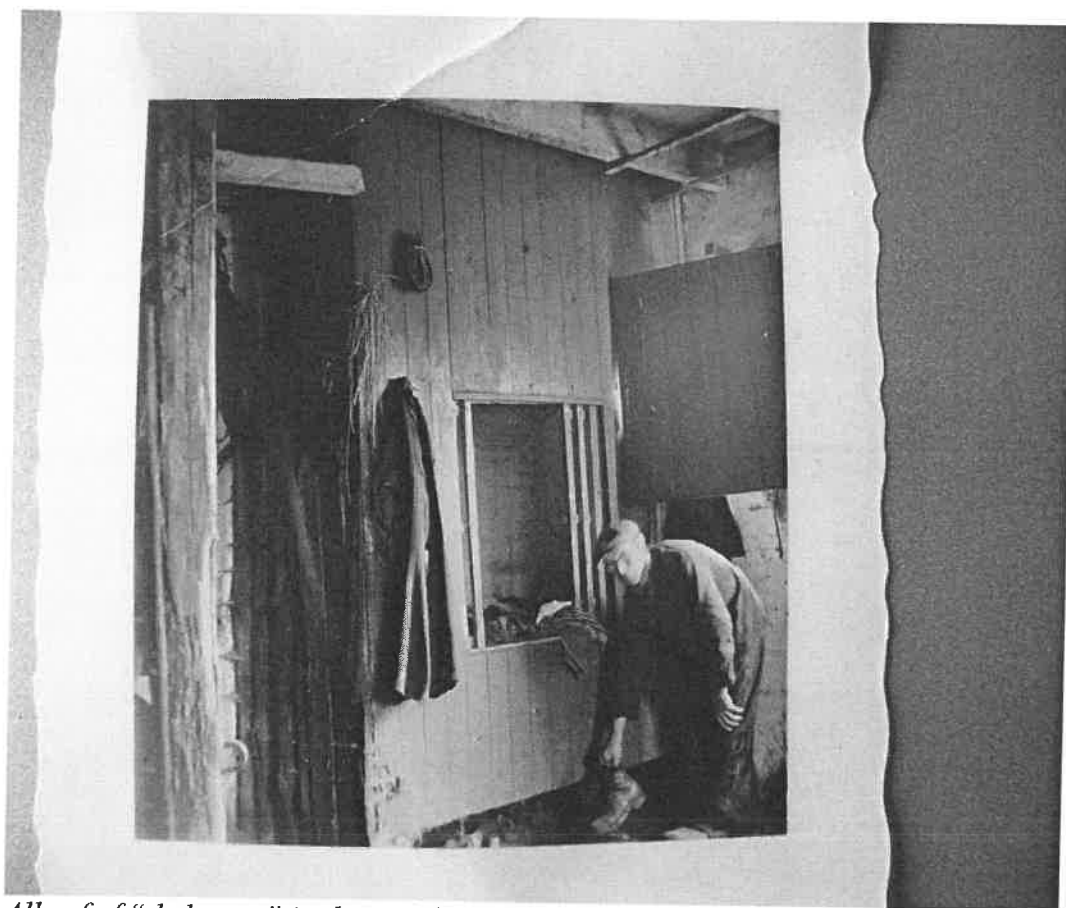
De opvolger van vader Victor was Camiel Defreyne. Hij was gehuwd met Maria Dalle, geboren te Damme op 27.12.1892 (alias Mietje Freyne).

Camiel Defreyne en Mietje Dalle bij de Leuvense stoof

Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

Ten dien tijde was het een hoeve van 4 trekpaarden en 1 looper. Eieren werden verkocht aan een groothandelaar in Vivenkapelle en de boter werd verkocht op de zaterdagmarkt te Brugge. Men ging met de "sieze"(een hoog tweewielig rijtuig op veren met een kap) naar Brugge en stapten af in "De Zwartten Hond" in de Naaldenstraat of ook wel eens in "In de Jambon" in de Spanjaardstraat. Eens per jaar moesten de kleine boeren uit den omtrek die aan dezelfde eigenaar pachtten, nl. de familie Coppieters-Stochove, hun pacht naar de Blauwe Zaal brengen. Het verzamelde geld werd toen per sieze naar de rentmeester van de eigenaars gebracht, nl. notaris De Staercke te Gent. Men vertrok toen 's morgens rond 4 uur. Camiel zou nog de tijd meegemaakt hebben dat de varkens tot 300 à 400 kgr werden gekweekt. Er kon dan soms tot 18 kgr smout worden gesmolten. In 1914 verdienden de dagloners 15 stuivers per dag en aan de inwonende meid werden 10 stuivers betaald. Na de oorlog werd dit opgetrokken tot 1 fr en 1.50 fr per dag.

Alkoof of "de koetse" in de paardenstal

Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

Camiel was meer dan 50 jaar voorzitter van de Boerengilde, lid van het Sint-Vincentiusgenootschap, lid van de schattingscommissie van de C.O.O.(voorloper van het O.C.M.W.) en 24 jaar lang gemeenteraadslid. Eerst in 1938 werd hij op de lijst Gemeentebelangen (lijst P. Janssens) verkozen met 156 voorkeurstemmen, daarna in 1946 op de lijst met als kopman Casteleyn met 285 voorkeurstemmen, in 1952 op de lijst de Pierpont met 403 voorkeurstemmen. In 1958 en in 1964 bekam hij nog respectievelijk 302 en 173 voorkeurstemmen, maar werd niet verkozen.

Camiel was tevens een geboren verteller. Zo vertelde hij over de Blauwe Zaal als tempeliershoeve, afhankelijk van de abdij Ter Doest, waar "Heilig Brood" werd gebakken en waarvan een oude steen met de letters "TS B.W" het bewijs zouden zijn en over het "t Klein Gerechtshof" (waar nu de bar is) waar recht werd gesproken zoals nu op het vrederecht, over de weeskinderen die in vroeger jaren op de hoeve werden opgevoed en waarvan hij nog oude graven heeft opgedolven met beenderen van kinderskeletten.

Hij vertelde over natuurgenezers en zieners, zoals de boerenknecht Frederik uit Ruddervoorde die in 1898 de Wereldoorlog I en later de Wereldoorlog II voorspelde, over de tijd dat de paardenknecht of de boer in de stal sliep bij de paarden als ze moesten veulen.

Meestal sliep men dan met een touw rond de pols om van zodra het paard ging liggen, wakker te worden. Hij vertelde over tovenaars en spoken, die hun oorsprong vonden in het feit dat de mensen te veel "lege tijd" hadden.

Camiel overleed op 25 februari 1982 te Sint-Kruis en Mietje op 29.08.1967 te Brugge in het St. Jozefsziekenhuis.

Zij hadden twee kinderen; nl. Maria, gehuwd met Raymond Martens, en Robert, gehuwd met Irène Martens.

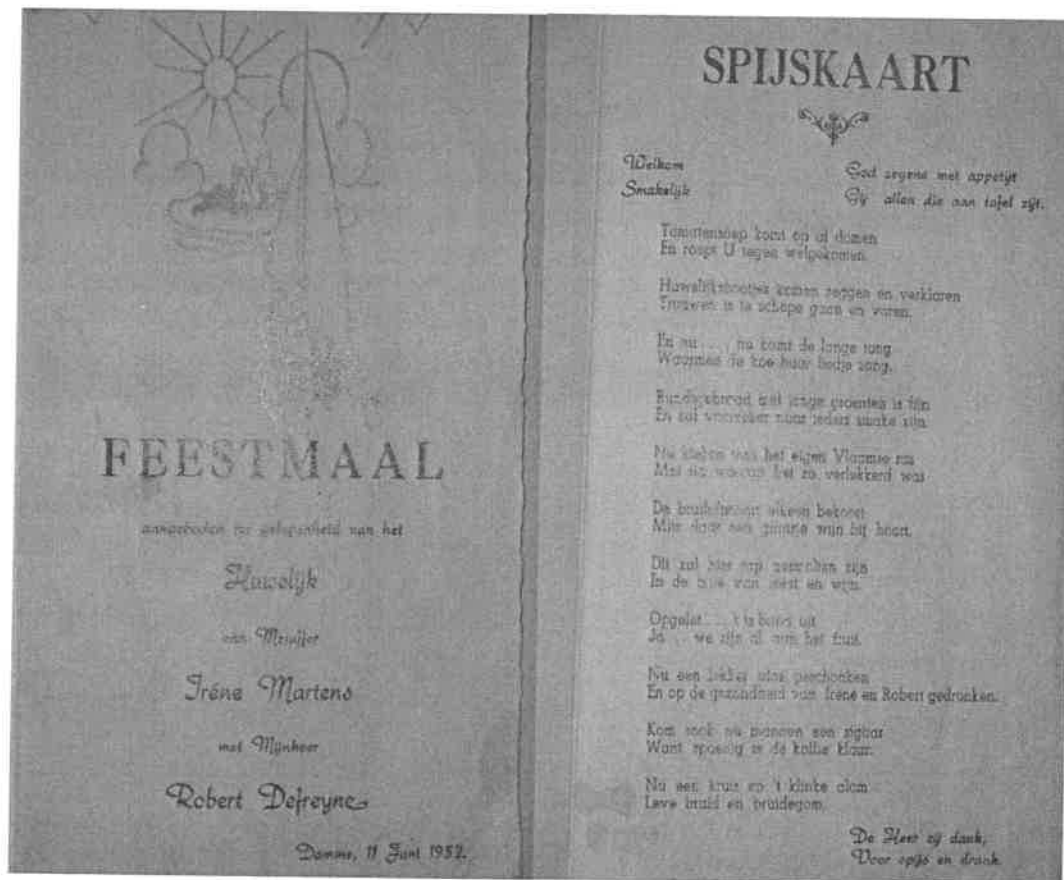
Het was dus deze Robert, die de hoeve van zijn vader overnam.

Camiel & zoon Robert Defreyne met hun boerenpaarden

Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

Robert Defreyne werd geboren op d'hoogkamer (de voute) op 16.08.1923 en huwde in 1952 met Irene Martens die in Damme geboren werd op 29.03.1926.

Spijskaart van het huwelijksfeestmaal van Robert Defreyne met Irène Martens te Damme, 11 juni 1952
Verz. Dries Weyts

Bij een interview voor het boek "Mensen van bij ons" door Johan Weyts vertelden Robert en Irène het volgende:

"Hier op deze veertig ha. groeide ik op. We hadden twaalf koeien en vier paarden, zeugen en een vijfhonderdtal kippen. We kochten onze kuikentjes bij schoolmeester Lams in Wingene. Ze werden dan blauw of rood geringd overeenkomstig hun leeftijd. Met boter en eieren werden ze dan, vooral de zaterdag, in Brugge verkocht aan meestal vaste klanten. Rond 1928 maakte ik zelf onze electriciteit. Op het einde van de oorlog hadden de Duitsers Damme onder water gezet, zeewater nog wel. De beesten uit Vive-Kapelle, Moerkerke en Damme werden naar hier overgebracht. We gingen naar de kerk met een bootje. De hofstede van Irènes ouders en de Blauwe Zaal paalden aan elkaar. De families kwamen samen en zo leerden we elkaar nog beter kennen. Nonkel paster heeft ons getrouwd. Hij was de broer van Irènes vader en tevens haar peter. Bij het verlaten van de kerk stapten we onder een gewelf van handbogen. Aan de huwelijksstafel in de "Hertog van Brabant" te Damme waren we met honderdenvijf man, en op huwelijksreis zijn we naar Lourdes getrokken.

Tijdens mijn jeugd was boogschieten en paardrijden onze voornaamste sportbeoefening. We schoten op de staande en de liggende pers. De staande, Sint Sebastiaan, was waar nu het Gildenhuis en het winkelcentrum is. De liggende was, in d'Hoope (nu Snookerpalace, Moerkerksesteenweg). En de samenkomsten van onze vrienden paardenliefhebbers zijn uitgegroeid tot de club Sint-Hubertus. We namen deel aan jumpings. Onze zoon, Stephan, werd kampioen jumping bij het leger in 1977. Maar nu wordt er meer cross beoefend.

Na ons huwelijk zorgden we voor de ontwikkeling van ons landbouwbedrijf. We bewerkten het akkerland met maïs, bieten en tarwe. In 1955 dempten wij de wal met uitzondering van een klein deeltje ten N.O. van het gebouw "Het klein gerechte" thans de kantine van de St. Hubertus paardenclub. De grond waarmee de wal werd opgevuld kwam van het kuisen of herkalibreren van het Zuidervaartje. Het overgebleven stukje wal deed dienst als drenkplaats, maar het water werd als bezoedeld en onbruikbaar verklaard, daarom werd in 1989 een put geboord tot op een diepte van 21 meter.

Omwalling van de hoeve

Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

Omwalling van de hoeve

Foto Magda Cafmeyer, Verz.. Dirk Callewaert

Aan de hoeve werden verbouwingen gedaan door Camiel in 1941 en in 1971 door ons”.

Robert en Irène hebben de hofstede “De Blauwe Zaal” in 1970 gekocht aan de erfgenamen van de familie Coppieters-Stochove en ze hebben er de hoeve en de paardenmanège met de ruitclub St. Hubertus uitgebaat.

Robert en Irène kregen 4 kinderen: Linda (°1953), Marie-Christine (°1955), Stephan (°1957) en Veronique (1959).

Thans is het hun zoon Stephan die de bedrijfsleider is.

Vermeldingen en iconografie:

Kaarten en Plannen

Kadastrale kaart van 1845, Plan Popp.
Claes Janz Visscher, Kaart Brugse Vrije, Amsterdam 1622.
Leegenhouck, schilderij Blauwe Zaal.
Plan Archeologische dienst Stad Brugge.
Hondius Henricus, Kaart Oost Diets Vlaanderen, Amsterdam 1633.
Blereau Joan, Het bisdom Brugge, 1622.
De Jonge Pierre, Mariette, Het Brugse Vrije, Parijs 1666.
Sansen Guillaume, Spaans en Hollands Vlaanderen, Parijs 1674.
De Wit Frederich, Flandria Orientalis, Franconatum, Amsterdam 1688.
Scutter Mattheus, Partie Orientale du Comté de Flandre, 1678-1756.
Vaugendry Didier, Robert, Atlas Universelle, Parijs 1750-1754.

Toponiemen

Schuerpitstic: Stuk land te Sint-Kruis. "Sint Cruus buten Brugghe Vijf linen xx roeden landts ende heet den schuerpitstic". 1529-1538 (reg. 624 Proosche f.190)

Hullandt (t): Laaggelegen land, langs de Reie, in den Brouck, te Sint-Kruis. "Sinte Cruus, anden Reyedyck.... ende heet 't Hullandt". 1529-1538 (reg. 624 Proosche f. 14)

Blauwen Huuse – Blauwe Zaal: ene hofstede te Sint-Kruis. "Blauwe Zaele, 1641 (Cout. Bourg.Br., 2, 218)

De Blauwe Zaale: Ene hofstede, ter gemeente van Damme en deels op Sint Kruis, genaamd de "Blauwe Zaale"; juli 1829 (Adv)

De Blauwe Zael: omwalde hofstede, 1846 (B.W)

Id. : ferme, 1850 (Carte Van der Maelen)

Id. : ferme, 1871 (Carte Guerre)

Blauwe Zael houck; Ene wijk, bij de blauwe Zaal te Sint-Kruis, 1641 (Cout.Bourg. Br. 2, 218)

Cadzand: een eigendom, later eene herberg, beoosten de Reie, in den Brouck te Sint-Kruis.

Cadzand: 1580 Kaart van den Brouc

Cadzant: 1634 Caerte Sysseelse en Maele.

Cadzand:"te Sint-Kruys, in d'herberg Cadzand, bij den Damschen Vaart". Juli 1840 (Adv)

Casant: Delven van enen watergang bij Casant 1842 (Rekening Watering van den Brouck)

Kadzand: ferme, 1850. (Carte Van der Maelen)

Cazant: bij d'herberg Cazant te Sint-Kruis. Juli 1855 (Adv)

Kadzant: te Sint-Kruis, Boomen.... vergadering in 't Kadzant Jan 1869 (Adv)

Cadzant: ene plaats, 1900 (Lijst)

Landmaten

1 gemet = 3 lijnen = 300 roeden = 0,442368 ha

1 lijn = 0,147456 ha

1 roede = 0,00147456 ha

Bronnen

RAB, (Rijksarchief Brugge), Archief Proosse; 101-118, Resolutieboeken 1517-1519; 1538-1794.

212, Legger van de Proostlanden, 6° kohier, 1640 1 katern

215,216, Terrier van de proostlanden gelegen te Sint-

Kruis, buiten de Paallanden, 1646-1731, 2 registers

248-289, Rollen van gebruikers der prooslanden.

568-596, Staten van diëten.

1274, 1286, 1228-1232, 1292-1322, 1325, Wettelijke passeringen van het Proosse, betr. goederen gelegen buiten de palen, 1678-1796.

1595, processen voor de vierschaar van het Proosse

Proosse, 1° district, VIII, 213, 214, 230, 248,250-289, 296-328, 646, 648, 653-671, 778, 781, 783, 785, 1604.

Proosse, Sint-Kruis, 138, 183, 193, 194, 218, 91-920, 156, 212, 215-217, 1419, 1427, 1436, 1438, 1528.

Kaarten; 454, Kaart J.F. Lammeire

1440, Ten Broeke

BAB, (Bisschoppelijk archief Brugge), Fonds Sint-Kruis

Reeks F, 325-327, Broederschap 1484-1789, lijst parochianen 1620

Reeks I, 31, Tienden Sint-Kruis 1500 en figuratieve kaarten.dd 1677 en 1694

Reeks I, 111.112.113, Processen wegens tienden 1691-1762

SAB, (Stadsarchief Brugge), Geraadpleegde werken

Beaucourt de Noortvelde P, *Beschrijving van de heerlijkhe van de Proosse*.

Tablettes des Flandres, Recueil 8, pag. 225-243

Recueil héraldique de Familles nobles en patriciennes, pag.145-153

Gilliodts-Vanseveren, *Coût. de la Ville de Bruges* dl 1, 1874, pag.234

idem, *Coût. du Franc*, dl 1, 1879, pag ;345-346
 idem, *Coût. des petites Villes*, dl 4, 1879, pag.7-8
 idem, *Coût du Bourg de Bruges*, dl 1, 1883, pag 95-96 en 149-157
 idem, *Coût. de la Prévôté de Bruges*, pag. 78
 Inventaris Sint-Kruis, 390-392, Kadastrale leggers 1800-1927

Foto's:

Werkgroep Heemkunde Sint-Kruis,
 Fotoreeks Cafmeyer Magda dd 1950 uit verzameling Callewaert D.

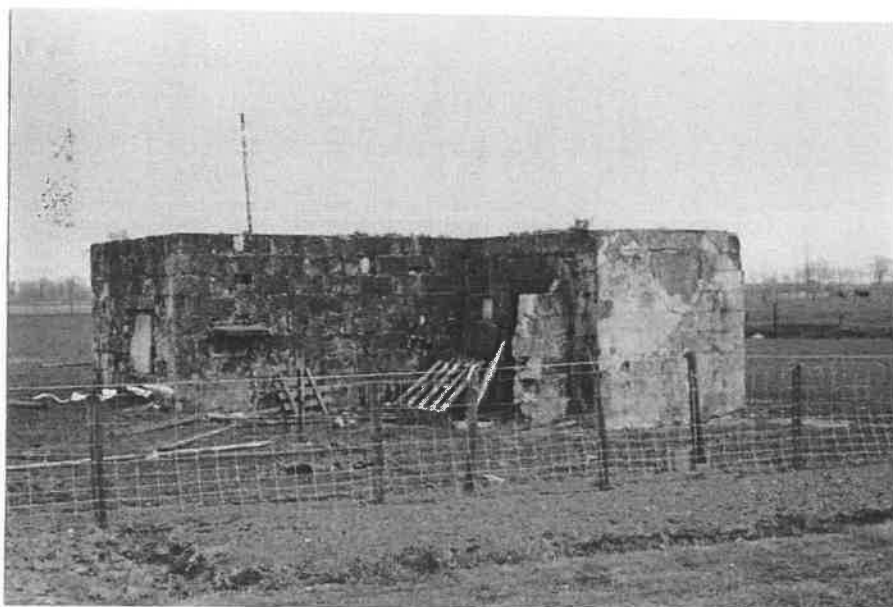
Eindnoten

1. Zevensterre is hetzelfde als Zevengesternte, een sterrengroep in het sterrenbeeld van de Stier.
2. Ryckaert Marc, *Brugge, historische Stedenatlas van België*, Brugge 1990, pag. 46.
3. Gilliodts - Van Severen, *Coûtumes des petites Villes etc.* dl. V pag 7-8.
4. De voornaamste bezigheid van een stokhouder was het organiseren van publieke verkopeningen van roerende goederen, zowel bij vrijwillige verkopeningen als bij deze van in beslag genomen goederen door wanbetaling of "becommerde nalatenschappen". Bij verkopeningen van onroerende goederen speelden vooral de klerken van de vierschaar een grote rol, zij waren aldus de voorlopers van de huidige notarissen.(Met dank aan Charles Focke).
5. RAB, Archief van de Proosdij van Sint-Donaas, 1233, f.134v. Wettelijke passeringen van het Proosse, betreffende goederen gelegen buiten de palen.
6. RAB, idem, 1234, f 3v.
7. RAB, idem, 1237, f.77.
8. RAB, idem, 1240, f.17r -17v.
9. RAB, idem, 1240, f.193r.
10. RAB, idem, 1256, f.213v – 214v.
11. Dhoore M. en Weyts D., *Ommeloper van de Wateringe van den Brouck*, Werkgroep Geschiedenis Sint-Kruis, 2004, pag. 50-54.
12. Op het oude kerkhof van Sint-Kruis ligt nog de grijze memoriesteen van de familie André Van den Boogaerde met daarop vermelding van o.a. dochter "vrouw Justine, in houwel. met Jo. Charles Vandeurne". Deze gedenkplaat ligt aan de voet van het grote houten kruis aan de oostzijde van de kerk; het monumentale grafmonument van de familie Van de Boogaerde zelf ligt wat verder oostwaarts, vlak voor het graf van Dezitter – Pottevyn.(Met dank aan Johan Duyck).
13. Brugs Ommeland, *De bevolking van Sint-Kruis in 1748*, jg.1964/4, pag. 92-101.
14. SAB, Inventaris Sint-Kruis, 623-629, Bevolkingsregisters 1826-1900.
15. SAB, Inventaris Sint-Kruis, Bevolkingsregisters 1900-1910.
16. "L'Affaire de Mazières", *Tablettes des Flandres*, Rec. 8, pag 225-230.

Bijlage 1: De bunkers op en rond de "Blauwe Zaal"

Alhoewel Nederland niet rechtstreeks betrokken was bij het oorlogsgebeuren, hield de Duitse inlichtingendienst vanaf de lente 1916 rekening met een geallieerde aanval vanuit dat land. Langs die weg zouden de geallieerden niet alleen de Duitse vloot- en luchtmachtbasissen aan de Belgische kust (Brugge, Zeebrugge, Oostende) kunnen aanvallen, maar ze zouden ook het Duitse westfront in de rug kunnen treffen. Daarom besloten de Duitsers versterkingen op te richten tegenover de Nederlandse grens, vanaf het Zwin tot aan de inundaties in Vrasene; deze verdedigingslijn, waarvan de bunkers gelegen in de Polderstraat en Blauwe Zaalstraat deel uit maakten, was ongeveer 75 km lang, en kreeg de benaming Hollandstellung. In het totaal bouwden de Duitsers voor deze verdedigingslijn meer dan 850 bunkers, maar de verwachte aanval via Nederland is er nooit gekomen.

Bijlage 2: De affaire de Mazières (16)

Werd Henri de Mazières het slachtoffer van een rechterlijke dwaling?

Op 10.07.1923 werd Henri de Mazières door het Hof van Assisen te Gent veroordeeld tot de doodstraf om zijn schoonzuster Valérie Coppieters-Stochove te hebben vergiftigd te Gent, Savaenstraat op 08.05.1922. Op 12.05.1922 werd op het einde van de uitvaartplechtigheid het stoffelijk overschot door het Parket in beslag genomen. Bij de autopsie werd een dodelijke hoeveelheid strychnine in de ingewanden gevonden. Bij het eisen van de doodstraf op 10.07.1923 verklaarde het Openbaar Ministerie: “ Bij het begin van dit proces zei ik dat de akte van beschuldiging geen voldoende bewijs leverde van de schuld. De akte was slechts een akte vol veronderstellingen. Maar nu is de beschuldiging gerechtvaardigd. Ik ben de formele overtuiging toegedaan dat de Mazières zijn schoonzuster heeft vergiftigd en dat hij zich tevens heeft schuldig gemaakt aan valsheid in geschriften. Het gerechtelijk onderzoek in Frankrijk (dat 18000 fr kostte) heeft de voorgeschiedenis van de Mazières (toen reeds 44 jaar oud) ontmaskerd en dit tot pijnlijke consternatie bij de familie Coppieters.

Henri de Mazières was erin geslaagd zich als burggraaf voor te doen; hij was de zoon van Alcide de Mazières, gepensioneerd apotheker (die zich genoodzaakt zag tijdelijk terug aan het werk te gaan in de buurt van Riberac in de Dordogne ten gevolge van mislukte geldbeleggingen) en die zijn twee zonen rechten liet studeren (de jongste Lucien werkte in een bank). Tijdens het proces verklaarde hij dat beiden altijd al geobsedeerd waren door de illusie van een adellijke afkomst.

Gedurende zijn stage aan de balie in Parijs, rond 1905, bestudeerde Henri onafgebroken in de Nationale Bibliotheek de geschiedenis van de Franse adel en hun afkomst, totdat de conservator ontdekte dat er stukken in een dossier waren vervangen door vervalste exemplaren. Deze vervalsingen bewezen dat de familie de Mazières afkomstig was van de familie de Mauléon. Hij was de enige die belang had bij deze vervalsingen. Hij gaf zich ook de titel van burggraaf van Balgasse en van Louis de Villiers, en beweerde afkomstig te zijn van Karel V, El Cid en van Willem de Veroveraar. Bij de erkenning van de valse naamdracht hield hij toch staande dat zijn titel van burggraaf de Mazières gerechtvaardigd was. Bij het proces van 1923 bevestigde hij dat deze titel aan zijn voorouders was toegekend door Lodewijk XVI, deze patentbrieven waren echter vernietigd tijdens de oorlog in zijn woning te Roye. alwaar hij beweerde als “burggraaf” te zijn gescheiden in 1908. De voorzitter van de rechtbank te Gent verklaarde dat deze uitleg geen erkenning van de titel impliceerde.

De titel van burggraaf werd geschrapt na het verlijden van zijn huwelijksakte met Angèle Coppieters en na de geboorteakten van hun beide kinderen ten gevolge van een uitspraak van het Hof van Beroep te Gent op 28.06.1932, bevestigend een uitspraak van 15.02.1928 niettegenstaande dat de verdediging argumenteerde dat het hier niet ging om een Belgisch ingezetene noch om een Belgische titel .

Enkele maanden voor zijn mislukking in de herziening van zijn schrapping schreef hij een brief aan de hr. Louis Robyns de Schneidauer, bekend genealoog: “ Gent, Savaenstraat 11, 02.03.1937. Mijnheer, Ik interesseer mij vanuit wetenschappelijk oogpunt in de geschiedenis van de familie Coppieters: Ik heb in boeken en door gesprekken met de familie Coppieters de verschillende takken

kunnen natrekken tot 1537, maar er zijn enkele geïsoleerde namen van vroeger (uit Kortrijk of uit Holland?) waar ik geen weg mee weet; ik zou onder andere het beroep willen weten van deze voorouders te Kortrijk; uit de keuze van hun wapenschilden moeten het waarschijnlijk goudsmiden of sabelsmiden zijn geweest. Maar aangezien ik geen Belg, de vlaamse taal niet machtig ben en geen relaties heb in Kortrijk ben ik verplicht uw kennis in te roepen. Kortom Mgr.Coppieters die geen gekende band heeft met de familie van Brugge- komt hij ook niet uit Kortrijk en welk bisschoppelijk wapenschild droeg hij? Ik verontschuldigd mij voor de indiscretie en groet U met de meeste hoogachting. Graaf de Mazières, 11 Savaenstraat, Gent. Postzegel hierbij ingesloten voor antwoord.”

Henri de Mazières werd veroordeeld tot 2 jaar gevangenschap met uitstel door het Assisenhof van Indre (Frankrijk) in juni 1907, geschrapt aan de balie te Parijs en gedegradeerd als onderluitenant om een vals testament te hebben opgemaakt waarin een neef van zijn moeder, de hr. Alban, gedeputeerde van Indre, hem de helft van zijn fortuin naliet. Op dat ogenblik verloofd met de rijke Israelische Ella Dreyfus verschool hij zich achter een vakantie op den buiten om zijn veroordeling te verbergen.

Hij kwam terug om te huwen op 03.07.1907; zijn echtgenote vernam de veroordeling drie maand later, zij verkreeg de echtscheiding, maar moest door de schok opgenomen worden in een geneeskundige instelling.

Henri de Mazières opende vervolgens een zakenkantoor in de Rue Montesuy te Parijs. Hij wilde zich associëren met een vennoot. Een kandidaat uit het platteland investeerde zijn fortuin ad. 8000 fr cash: de Mazières verdween er onmiddellijk mee, enkel 15 onbelangrijke dossiers nalatend. De investeerder daagde hem op 20.09.1909 voor de rechtbank. Nog gedurende een hele periode troggelde de Mazières mensen geld af, maar uiteindelijk kwam hij op 11.01.1911 in dienst van de Bon Marché als verkoper met een loon van 150 fr per maand en dit dan nog met het” Bewijs van goed gedrag en zeden” van zijn broer. Daarna werkte hij als tekstverbeteraar in de drukkerij van het Paleis van Schone Kunsten te Parijs, waar hij 200 fr verdiende.

In 1912 liet hij zich inschrijven in het huwelijksagentschap Ginian te Brussel: “Henri de Mazières, burggraaf van Mauléon, advocaat aan het Hof van Beroep te Parijs. Vader: voorzitter van verscheidene financiële vennootschappen. Moeder: Wonend rue Alphonse Neuville, 20, te Parijs. Bezit een kasteel op den buiten, “Le Reclaud par la Tour Blanche” in de Dordogne, waarde 150.000 fr. Het agentschap presenteerde hem aan de familie Coppieters, maar deze gingen niet in op het verzoek, omdat zij geen antwoord kregen op de gevraagde inlichtingen aan Mr. Siffler, schepen te Gent.

Henri de Mazières huwde toen in 1912 Yvonne Hingant de St.Maur, niettegenstaande de oppositie van de moeder van de jonge vrouw. Zij bracht enkel 18.000fr in alsmede meubilair en een schilderij die hij voor 10000 fr liet verzekeren en hetwelke hij onmiddellijk in brand stak. De verzekeringsmaatschappij betaalde hem 700 fr. Het Parijse leven was hun echter te duur en daarom vertrokken zij naar Roye in de Somme, alwaar hij een kleine drukkerij uitbaatte. Op 27.04.1913 werd te Parijs uit hun huwelijk een zoon geboren, Guy.

Henri de Mazières bekwam de echtscheiding ten zijnen voordele door een valse getuigenis betreffende het gedrag van zijn echtgenote door zijn dienstster en

maîtresse, Jeanne Saget.. Deze tweede echtgenote stierf ten gevolge van een bomexplosie te Chalons in 1918. Gedurende de oorlog was hij met 52 vrouwen in correspondentie en verklaarde in 1923 aan de voorzitter van het Hof van Assisen, mr. De Haerne, dat hij ook nog literaire werken schreef gedurende deze periode. Gedurende de oorlog engageerde hij zich als vrijwilliger bij een artillerie regiment, hij verkreeg door briljant gedrag zijn strepen als onderofficier en op het einde van de oorlog werd hij luitenant. Hij werd vereremerkt met het Oorlogskruis en het Erelegioen in de promotie van 06.07.1919.

Na de wapenstilstand werd hij met een militaire missie naar Brussel gestuurd en bekleed met deze functie zocht hij Angèle Coppieters, waarvan de ouders toen reeds overleden waren, terug op. Hij huwde met haar op 29.09.1919; zijn getuige op het huwelijk was een stafkolonel van het Franse leger, die vereremerkt was als Officier in de Kroonorde. In zijn huwelijkscontract pretendeerde hij 80.000 fr te moeten ontvangen als oorlogsschade, waarvan 20.000 toebehoorde aan zijn zoon. Zoals op zijn proces van 1923 had hij de allure van een beroepsofficier, met gebogen snor, en maakte hij indruk bij de familie Coppieters te Brugge.

Op 26.05.1920 opende hij een juridisch verzoekschrift om zijn beide schoonzusters onder gerechtelijk toezicht te plaatsen, dit met akkoord van hun ooms langs vaders zijde, die volgens getuigen vereerd waren met deze vraag, maar hun nichtjes amper kenden. Het tribunaal van Gent verworp op 30.06.1920 deze aanvraag, maar zij stelden wel een juridisch voogdijschap voor deze dochters, aangezien “ze weinig kenden van het ware leven”. Dit voorstel werd evenwel op 07.05.1921 voor het Hof van Beroep te Gent verworpen. Achterdochtig geworden maakten de twee ongehuwde dochters op 06.11.1920 een testament bij notaris Amelot waarbij zij hun goederen aan elkaar onderling zouden overmaken, zodanig dat hun schoonbroer niet zou kunnen erven. Deze laatste was zeer verbolgen dat hij niet genommeerd was tot juridische voogd over beide schoonzusters.

Op het einde van juni 1920 werd Valérie Coppieters het slachtoffer van 4 aandoeningen, waarvan de geneesheer, die haar reeds gedurende 12 jaar behandelde, de oorzaak niet kon terugvinden, maar die hij toeschreef aan arsenic. Deze feiten hadden zich voorgedaan onder andere toen Valérie, al naaiend voor de Kerk der Armen, een bittere praline, aangeboden door haar schoonbroer, had opgegeten.

Had de Mazières zich vergalopeerd? Het gezin had zich een woning verschaft aan de Singel te Brugge, om zich daar te huisvesten in de herfst 1922. Henri werkte nogal samen met het katholieke dagblad “La Patrie” en had zelfs enkele dagen voor zijn arrestatie een artikel gepubliceerd over “Het Strafrecht”.

Op het proces had de militaire aanklager te Gent, mr. Karel Van Wambeke en zijn substituut, mr. Robert Dubois verklaard dat zij de Mazières op 01.04.1922 gezien hadden in het “Café du Théâtre” in gezelschap van een vreemde persoon, waarschijnlijk een Fransman, die een formule op een papier krabbelde en hem een pakje overhandigde. De Mazières was zeker geen regelmatige klant van het café. Op het proces loochende de Mazières dit feit.

Op 17.04.1922 had Valérie een aanval waarvan de kenmerken, anders dan vroeger, waarschijnlijk wezen op strychnine. Op 08.05. voelde ze zich opnieuw onwel en aangezien zij alleen woonde in de Savaenstraat 11, ging zij om hulp aanbellen bij de Mazières op het nummer 19 in dezelfde straat. De Mazières begeleidde haar terug naar haar woning en wachtte een half uur alvorens een dokter te gaan halen, en dit tot grote verwondering van de bureu, de hr. Devos,

universiteitsprofessor en zijn zuster. De akte van beschuldiging veronderstelde dat hij dit laatste half uur heeft gebruikt om een laatste dosis toe te dienen en om het valse testament te verbergen. Toen de geneesheer aankwam, direkt nadat hij gevraagd was te komen, kon de zieke niet meer spreken en stierf zij.

De Mazières insisterde bij aanwezigheid van not.Amelot en zijn persoonlijke notaris Fobe om opzoekingen te doen in het woonhuis van de overledene naar een testament. Er werd effectief een testament gevonden, waarvan de tekst luidde: “Volgens mijn wensen vernietig ik mijn testament. November 1921. V. Coppieters.” De juridische experts waren unaniem akkoord dat het testament vals was, zonder echter te kunnen bewijzen dat de Mazières het had geschreven.

Nog volgens de kranten werden door de verschillende getuigen de oude jonge dochters beschreven als naief, zonderling, buitenzinnig en ziekelijk, verslaafd aan medicamenten. De verschijning van Alice op het proces, met een voorhistorische (sic) hoed op haar hoofd veroorzaakte de nodige hilariteit. Volgens hun apotheker hadden zij de mentaliteit van twaalfjarigen en Alice had zeker niet de verstandelijke capaciteit om een zo gecompliceerde vergiftiging te kunnen uitvoeren. de Mazières durfde zelfs beweren dat Alice verdachte individuen opzocht, die haar ophitsten tot het plegen van de misdaad. Hij gaf echter geen verduidelikheden over deze zienswijze. De geneesheer van de familie wees hun ziekelijke staat toe aan een slechte voeding gedurende de oorlog en het feit dat de ouders Coppieters veel aten en weinig overlieten aan hun kinderen. Valérie had echter nooit een crisis voor 1921. de heer. D. d’Hoop, algemeen beheerder van de “Banque de Gand” bevestigde dat de ouders van Valérie “onmogelijk” waren.; Baron Verhaegen die aangesproken werd om een huwelijk te makelen met een zekere baron H., heeft dit huwelijk fel afgeraden vanaf hij de dochters Coppieters had gezien.

Gedurende zijn ganse leven heeft de Mazières zijn schuld ontkend. Hij bad de jury, voor de uitspraak van het verdict op 10.07.1923 hem terug te geven aan zijn familie en zijn echtgenote, die nooit aan zijn ontschuld hebben getwijfeld, en die hem dagelijks kwamen bezoeken in de gevangenis.

Hij bekwam na zijn veroordeling, tweemaal de vernietiging van zijn schrapping in de Orde van het Erelegioen; de eerste maal door de Groot Kanselier van de Orde, omdat men had nagelaten een onderzoekscommissie op te richten bij het geval van een veroordeling in het buitenland; de tweede maal heeft de Mazières een vernietigingarrest bekomen van de Raad van State in november 1935, omdat hij niet is uitgenodigd geweest om mondeling zijn bemerkingsen aan hen over te maken. Volgens “La Flandre Libérale” van 14.11.1935 werd deze vernietiging van de schrapping niet opgenomen in de akten van de Burgerlijke Stand te Gent.

Kort na zijn veroordeling, schreef hij vanuit de gevangenis een brief, waarin hij zijn onschuld beklemtoonde, aan prof. Henri Rolin, advocaat, toekomstig voorzitter van de Senaat en socialistisch minister van Staat en gespecialiseerd in juridische blunders. Hij was de zoon van baron Alberic Rolin, professor internationaal recht en vroeger wonend in de Savaenstraat 11, de woning van Alice.

Op aanraden van drie eminente juristen, Henri Jaspar, Paul Crokaert, vroegere ministers, en Braffort, professor aan de Leuvense universiteit, toekomstig stafhouder te Brussel, besliste het Hof van Cassatie dat er stof genoeg was voor een herziening van het proces en zond de zaak terug naar het Hof van Beroep te Brussel; in het arrest dd juli 1937 kon het Hof van Beroep de bewijzen niet als voldoende beschouwen om de veroordeling ongedaan te maken: de bewijslast die

de eerste keer ten laste van het Hof viel, viel nu door de herziening ten laste van de veroordeelde.

Een belangrijk element in de beschuldiging vanaf het eerste proces was een flesje van bromide waarin de gerechtelijke expert, de hr. Felix Daels, professor scheikunde aan de Gentse universiteit, bevestigde dat er zich strychnine in bevond. de Mazières wees deze flacon, die zich bevond in het apotheekkastje van zijn schoonzuster, aan als zijnde de mogelijke oorzaak van de vergiftiging. Alice Coppieters-Stochove, de andere zuster van het slachtoffer en die door de Mazières formeel beschuldigd werd van moord.

Professor Daels werd veroordeeld op 17.11.1931, en moest zijn ontslag als professor indienen ten gevolge van wanbeheer der eigendommen van de universiteit. Hij moest ook zijn ontslag geven als beëdigd expert van de Dienst Hygiëne van het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor het opstellen van bedrieglijke rapporten. Hij werd veroordeeld door het Hof van Beroep op 25.03.1933 voor valsheid in geschriften en gebruik ervan. Zijn collega, professor Goubeau getuigde in 1937 dat er zich geen strychnine bevond in het desbetreffende flacon (hetgeen hij ook schriftelijk had bevestigd aan de Procureur des Konings op 06.05.1931) en de hr. M. De Waele, assistent van professor Daels in 1923, getuigde in 1937, dat professor Daels het flesje had geledigd om er zelf strychnine in te doen, om het onderzoek te vereenvoudigen. Twee getuigen die niet werden ondervraagd in 1923, maar reeds hun verklaring hadden neergelegd bij de minuten van Notaris Fobe in 1933 en 1934, getuigden nu in 1937, dat enkele dagen voor het overlijden van Valérie zij erg gedeprimeerd was door het verbreken van een nieuw huwelijksvoorstel, hetgeen misschien een uitleg was voor het ongeval of voor de zelfmoord.

Tot daar het verslag van deze zeer bizarre zaak.

Bijlage 3: Wat waren de voornaamste kosten van de boer, cijnshouder of pachter, in het Ancien Régime?

1. Cijns: Cijns vormde in het geheel geen huurprijs van de grond. Het was een erkenning van het eigendomsrecht van de heer op de tenure (het door de cijnshouder gehouden onroerend goed). In de loop der tijden zijn cijnsgoederen erfelijk geworden en daardoor bezat de cijnsplichtige een zakelijk recht op de grond die hij in cijns hield van zijn heer. Meestal werd de cijns betaald in geld en in natura. Indien de cijns enkel in geld werd betaald was dit bedrag in verhouding merkkelijk hoger dan de waarde in natura omwille van de muntontwaarding. De cijns was dus erfelijk en was meestal onveranderlijk.
2. Pacht: Het goed werd verpacht voor een zekere pachttermijn (3, 6 of 12 jaar). Daarna kon in tegenstelling tot de cijnsgrond het goed terugkeren naar de heer. Het in pacht nemen van een hoeve hield een groot risico in. Of de oogst lukte of niet, de pacht die merkkelijk groter was dan de cijns (hier was het wel de huurwaarde van de grond die moest betaald worden) moest vereffend worden. Tevens was het niet zeker dat de boer na verloop van de pachttermijn zijn goed nog kon pachten aan dezelfde condities. Hier was het immers de bedoeling om de pachtprijs aan de evolutie van de marktprijzen te kunnen aanpassen.

3. Prijzij: Bij het ingaan van de pacht werd de waarde van het te bebouwen land (winnend land), het zaad, de mest etc. die door de eigenaar aan de ingaande pachter werden overgelaten, geschat. Bij het einde van het contract werd een nieuwe schatting gemaakt en het verschil werd ofwel aan de eigenaar of aan de pachter betaald.
4. Lasten:
 - a. De rechtstreekse belastingen: Men legde belasting op een bepaald voorwerp (een stuk grond of een stuk vee) niet op de werkelijke waarde, maar volgens de som die de centrale of lokale macht wenste te innen. Zo kon het gebeuren dat, wanneer in een jaar van crisis de prijs van de grond aanzienlijk verminderd was, de schatting van de prijs van een bunder grond merkkelijk hoger lag, aangezien de centrale macht dacht meer inkomsten nodig te hebben.
 - b. De heerlijke rechten: Dit zijn jaarlijks eeuwigdurende cijnsen, gekoppeld aan de marktprijsrevolutie en op de gronden van de heer die in erfpacht gehouden werden.
 - c. Beste hoofd of beste cateil: dit liet de heer toe het beste stuk goed uit een erfenis te halen (bv een koe).
 - d. Wandelkoop: bij overdracht van een cijnsgrond door verkoop, gift of ruiling moest een procent (6%) aan de heer betaald worden.
 - e. Doodkoop: bij overdracht door erfenis.
 - f. Tiendenrechten: bestonden uit het tiende deel van de opbrengst van de grond en moesten oorspronkelijk aan de kerk betaald worden (onderhoud van de eredienst) maar zij kwamen later door usurpatie of door schenking in lekenhanden terecht.
 - g. Karweien of herendiensten: bepaalde prestaties die verschuldigd waren aan de heer. (bv. enkele dagen gaan helpen bij de oogst)
5. Schulden: dit was veruit de meest drukkende last. Bij erfrenten waren deze gebonden aan de grond en gingen bij overlijden over naar de erfgenamen. Bij lijfrenten, lening op handtekening, dus niet gebonden aan grond, moest een jaarlijkse rente worden betaald zolang de ontlener leefde. Tot 1530 waren deze renten niet aflosbaar, men moest dus eeuwig een jaarlijkse rente op het geleend geld betalen zonder dat de eigenlijke schuld mocht gedelgd worden. Na 1530 werd een bepaald bedrag vastgesteld tegen dewelke de gevestigde rente kon afbetaald worden.
6. Banaliteit: Dit was een economisch monopolie van de heer, waaraan alle inwoners van de heerlijkheid onderworpen waren. De voornaamste waren de banovens, de banbrouwerijen en de banmolens. Bv. voor de banmolens was men verplicht zijn graan te laten malen op de molen van de heer, niettegenstaande die molen soms verder lag dan een andere, of dat de prijs van het malen er soms hoger lag. (de normale prijs was het 16° deel van het te malen product).
7. Personeel: huispersoneel: 4/5 voeding en logies en 1/5 in geld. dagpersoneel: was seizoenarbeid: deze dagloners konden leven van hun loon zolang zij konden werken.

Bijlage 4: De Ruitersclub Sint-Hubertus.

Het Verhaal van de stichting.

“Het eerste meubel was een kapblok.

Toen Robert Defreyne in maart 1972 akkoord ging om onderdak te verlenen aan enkele paarden en ruiters op de hoeve De Blauwe Zaal, heeft hij waarschijnlijk nooit gedacht wat dat allemaal met zich mee zou brengen.

Onderdak voor de paarden was vlug gevonden. Immers in de stal (nu bekend onder de naam “het moederhuis”) waren nog een paar plaatsen vrij naast Nadia...

Onderdak voor de paarden was ook vlug gevonden. Een bouwvallig huisje, wellicht eens een woning doch amper nog bruikbaar als opslagplaats, mocht ingepalmd worden en werd drastisch opgeknapt.

Het eerste meubel was een kapblok, later wel eens gebruikt als spreekgestoelte, en rond die kapblok werden de plannen gemaakt... Jawel, er moest nog zand zijn, zand voor een rijpiste, nu dat was zeker geen probleem in die tijd, en de familie Defreyne was daarbij ook weer bereid een deel van het erf op te offeren.

De ruiters zaten dan wel in het droge, maar het mocht toch niet te droog blijven...kortom een club en een clubhuis was de voor de hand liggende oplossing.

Op 11.05.1972 werden de statuten van de vzw Ruitersclub St. Hubert gepubliceerd. Naam, embleem en kas (2.699 fr) werden van een sluimerende vereniging overgenomen, de functies werden onder de stichtende leden als volgt verdeeld:

Hendrik Olivier, voorzitter

Jan Verheyne, ondervoorzitter

Roland Huys, secrfetaris

Leo Vanhollebeke, penningmeester

Joseph de Faudeur

Robert Defreyne

Robert Dewispelaere

Van dan af kon men zich volledig wijden aan de ruitersport en dat was hard nodig want we moesten veel leren volgens onze eerste lesgeven: Joseph de Faudeur.

Liefde voor de paardensport is belangrijker dan over een eigen paard te beschikken en daarom wilden velen lid worden van de ruitersclub. Schoolpaarden werden en worden ter beschikking gesteld door de familie Defreyne. En dit verklaard wellicht de voortdurende groei en evolutie van de club vanaf haar ontstaan.”

Roland Huys.

Voorzitter

Augustus 1991

